

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา
จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด.นครศรีธรรมราช ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่น	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-6
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-2
4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-1
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.4 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดนครศรีธรรมราช/ ¹	2-4
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-6
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-10
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-11
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2565	2-13
3-1 สมบัติดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-4
3-2 ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-7
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2 ัั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	5-3
6-1 เขตการใช้ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-2
7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-2
7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-3
7-3 แผนการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-4

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-2
2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-5
2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-9
2-4 สัดส่วนคร่าวๆของพื้นที่เกษตร ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2565	2-11
3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-6
3-2 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-8
4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-4
4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ของตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-5
6-1 การใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอด ห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

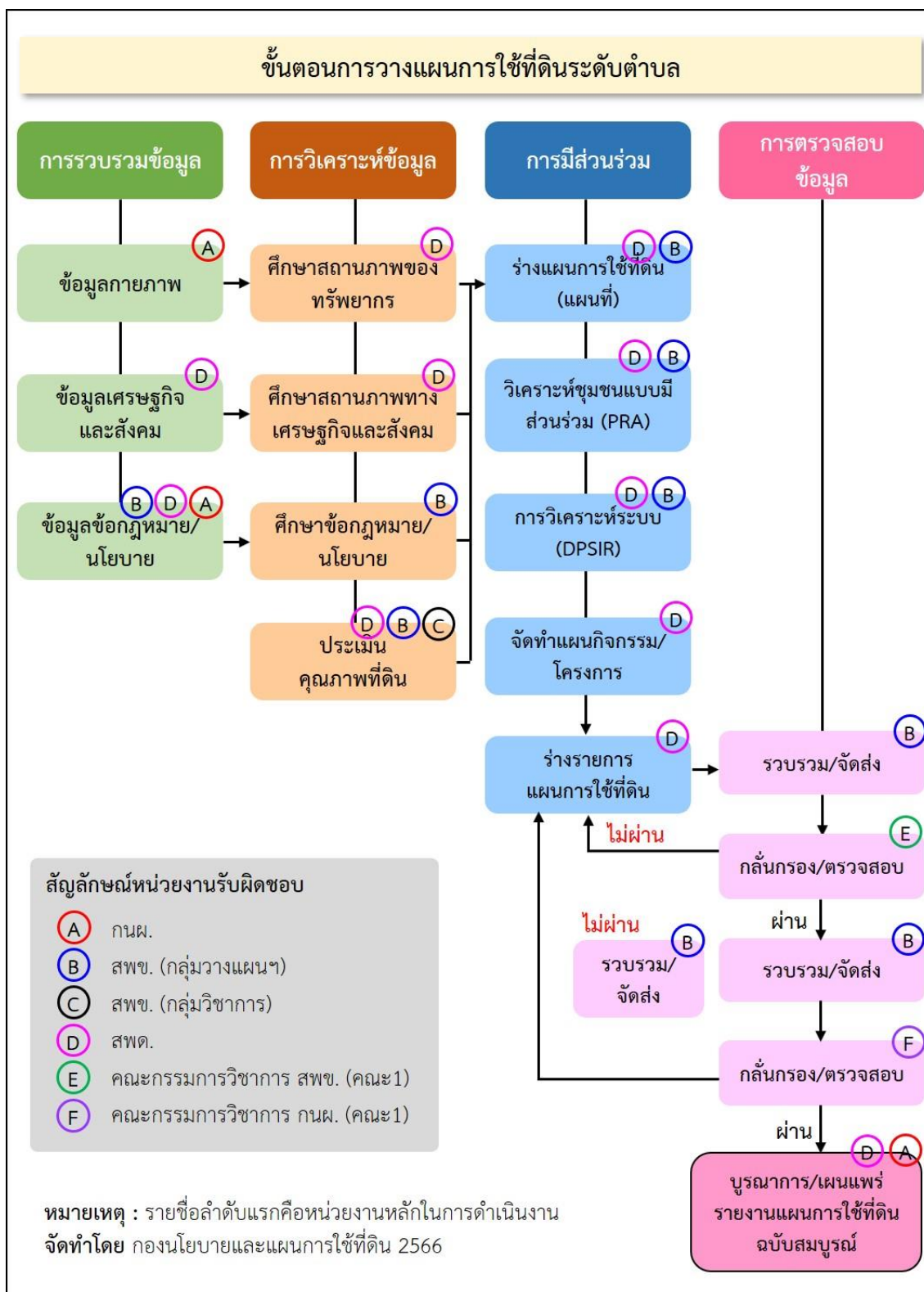
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต และสามารถใช้งบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เศรษฐกิจรุ่งเรือง บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูการศึกษา พัฒนาการคมนาคม” (องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ที่ตั้ง

ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอท่าศาลา มีพื้นที่ประมาณ 51.29 ตารางกิโลเมตร หรือ 32,057 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลลิงชัน ตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลนาหมื่น ตำบลกะหรอ อำเภอนบพิตำ ตำบลท่าช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

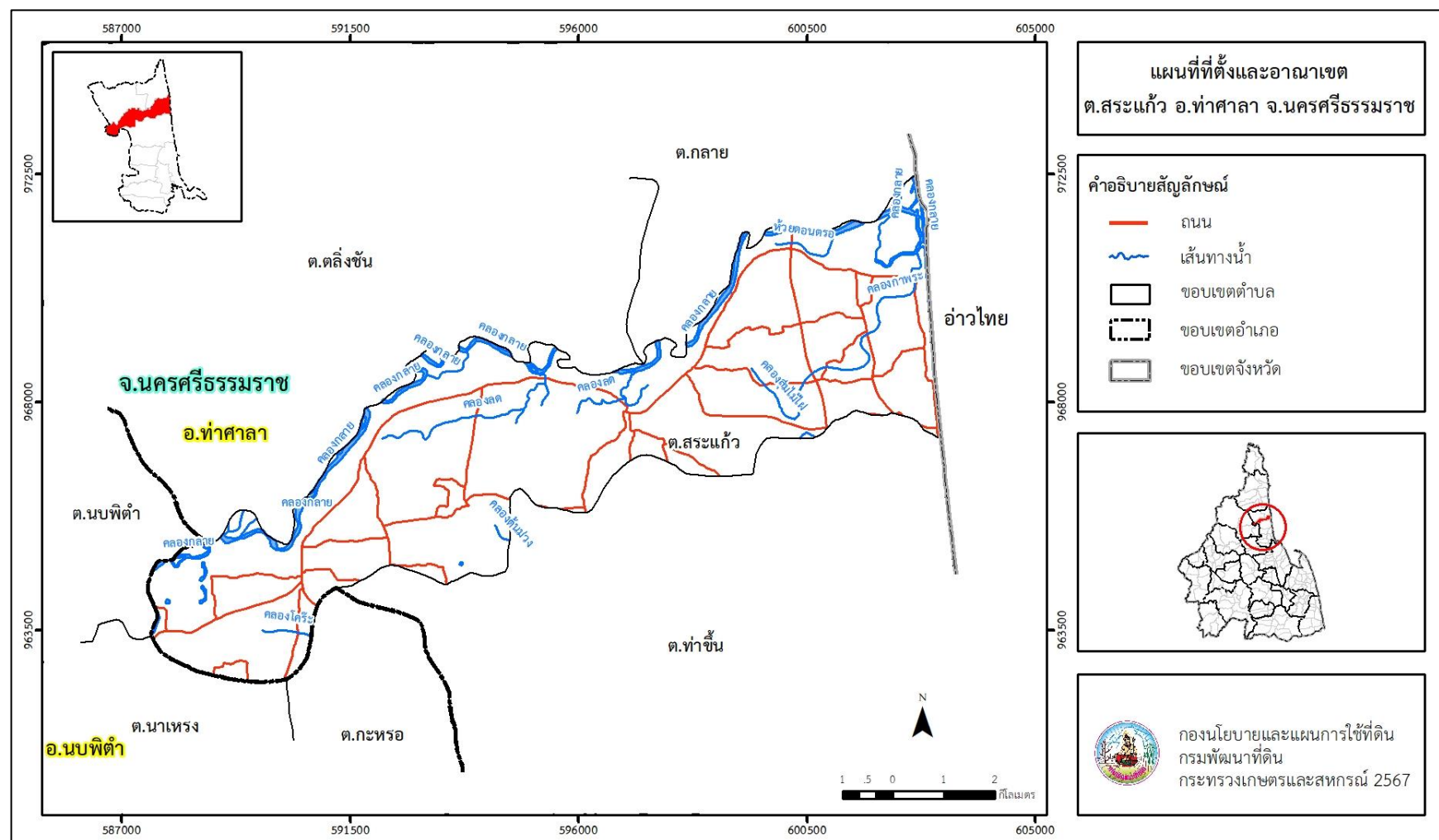
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น เป็น 11 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านชุมโง	หมู่ที่ 7 บ้านศาลาสามหลัง
หมู่ที่ 2 บ้านน้ำตก	หมู่ที่ 8 บ้านอินทนิล
หมู่ที่ 3 บ้านเราะ	หมู่ที่ 9 บ้านหัวคู
หมู่ที่ 4 บ้านโคกตะเคียน	หมู่ที่ 10 บ้านกาพระ
หมู่ที่ 5 บ้านสระแก้ว	หมู่ที่ 11 บ้านในญาติ
หมู่ที่ 6 บ้านนาขุน	

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอบ้านคา จังหวัดนครราชสีมา

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลสระแก้ว อำเภอบ้านคา จังหวัดนครราชสีมา

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาด มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน โดยมีคลองที่สำคัญ เช่น คลองกลาย คลองกาพระ คลองโครีะ คลองต้นม่วง คลองเราะ คลองลุ่มไม้ไผ่ ห้วยดอนตรอ

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 ฤดูกาล

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ในภาคใต้และติดกับทะเล ลักษณะอากาศในแต่ละฤดูกาลจึงไม่แตกต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศโดยทั่วไปของประเทศไทยแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 ฤดูกาล ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนฤดูระยะนี้เป็นช่วงว่างของลมมรสุมหลังจากสิ้นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิจะเริ่มสูงขึ้น อากาศจะเริ่มร้อนโดยเฉพาะในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม อย่างไรก็ตามจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ใกล้ทะเล จึงไม่ร้อนมากนัก เพราะได้รับกระแสลมและไอน้ำ ทำให้อากาศคลายความร้อนลงไปมาก

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทยและยังมีร่องความกดอากาศต่ำพัดผ่านภาคใต้เป็นระยะ ๆ ในเดือนตุลาคม ต่อจากนั้นจนถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นระยะแรกที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้จังหวัดนครศรีธรรมราชจะยังคงมีฝนชุกต่อเนื่องจนถึงเดือนมกราคมฝนจึงเริ่มลดลง

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้อุณหภูมิลดลงทั่วไปและมีอากาศหนาวเย็นเป็นครั้งคราว โดยอุณหภูมิจะลดลงต่ำสุดในเดือนธันวาคมและมกราคม แต่เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ด้านชายฝั่งตะวันออกของภาคใต้อุณหภูมิจึงลดลงเพียงเล็กน้อย และตามชายฝั่งจะมีฝนตกทั่วไป (ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา, 2563)

2.4.2 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.3 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.2 องศาเซลเซียส ในเดือนกุมภาพันธ์

2.4.3 ปริมาณน้ำฝน

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีฝนชุกตลอดปี เนื่องจากลมมรสุมทั้งสองที่พัดปกคลุม โดยเฉพาะ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม ส่วนตอนต้นปีตั้งแต่เดือนมกราคมฝนจะลดลงเป็นลำดับ จากสภาพพื้นที่ที่มีเทือกเขานครศรีธรรมราชเป็นแนวกันลมมรสุม ทำให้บริเวณพื้นที่ด้านตะวันตกของจังหวัดจะมีฝนชุกตลอดช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกจะมีฝนชุกตลอดช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,769.0 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 174 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 657.7 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 21 วัน

2.4.4 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2567) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืชได้ตลอดทั้งปี (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดนครศรีธรรมราช¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพ การคาย ระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝน ใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	22.4	30.5	26.1	84.0	260.6	13.9	86.8	151.1
ก.พ.	22.2	31.6	26.6	81.0	93.8	6.3	113.4	79.7
มี.ค.	22.9	32.9	27.6	80.0	153.9	7.9	124.9	116.0
เม.ย.	23.7	34.0	28.4	80.0	121.1	8.7	122.7	97.6
พ.ค.	24.2	34.3	28.4	81.0	160.9	15.2	115.9	119.5
มิ.ย.	24.1	34.1	28.3	80.0	123.9	13.0	105.0	99.3
ก.ค.	23.9	33.8	28.1	79.0	118.4	14.7	107.3	96.0
ส.ค.	23.7	33.8	27.9	79.0	139.1	15.6	110.7	108.1

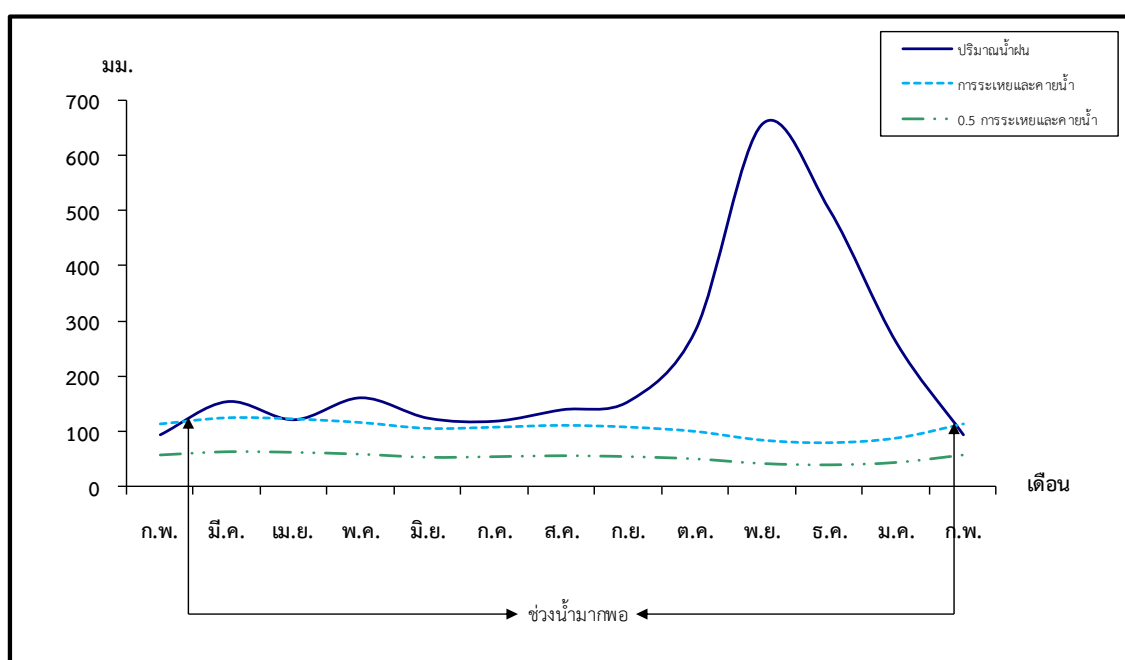
ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้น สัมพัทธ์	ปริมาณ น้ำฝน	จำนวน วันที่ฝนตก	ศักยภาพ การคาย ระเหยน้ำ	ปริมาณฝน ใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ก.ย.	23.6	33.2	27.4	82.0	154.5	17.6	107.4	116.3
ต.ค.	23.4	31.9	26.9	86.0	283.8	20.8	99.2	153.4
พ.ย.	23.1	30.4	26.3	88.0	657.7	21.5	82.8	190.8
ธ.ค.	22.7	30.0	26.0	86.0	501.3	19.4	78.1	175.1
เฉลี่ย	23.2	32.5	27.3	82.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,769.0	174.6	1,254.2	1,502.9

หมายเหตุ : ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ต่ำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,860 ไร่ หรือร้อยละ 5.80 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 27,470 ไร่ หรือร้อยละ 85.70 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 13,702 ไร่ หรือร้อยละ 42.73 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 13,321 ไร่ หรือร้อยละ 41.54 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทูเรียน ทูเรียน/มังคุด ไม้ผลผสม

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

6) พืชไร่และเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร

7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 415 ไร่ หรือร้อยละ 1.30 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าชายเลนสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 2,046 ไร่ หรือร้อยละ 6.37 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 628 ไร่ หรือร้อยละ 1.96 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พืชไร่ธรรมชาติ หาดทราย

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,860	5.80
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,430	4.46
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	167	0.52
U405	ถนน	218	0.68
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	12	0.04
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	10	0.03
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	23	0.07

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	27,470	85.70
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	9	0.03
A100	นาไร่	10	0.03
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	1,306	4.07
A302	ยางพารา	9,981	31.13
A302/A405	ยางพารา/มะพร้าว	84	0.26
A302/A419	ยางพารา/มังคุด	89	0.28
A303	ปาล์มน้ำมัน	1,991	6.21
A303/A405	ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว	94	0.29
A303/A419	ปาล์มน้ำมัน/มังคุด	55	0.17
A317	หมาก	8	0.02
A317/A403	หมาก/ทุเรียน	18	0.06
A317/A405	หมาก/มะพร้าว	35	0.11
A317/A419	หมาก/มังคุด	41	0.13
A400	ไม้ผลไร่/เสื่อมโทรม	131	0.41
A401	ไม้ผลผสม	1,214	3.79
A403	ทุเรียน	4,566	14.24
A403/A404	ทุเรียน/เงาะ	27	0.08
A403/A405	ทุเรียน/มะพร้าว	6	0.02
A403/A419	ทุเรียน/มังคุด	1,576	4.92
A403/A420	ทุเรียน/กลางสาด ลองกอง	157	0.49
A403/A422	ทุเรียน/มะนาว	10	0.03
A404	เงาะ	44	0.14
A404/A419	เงาะ/มังคุด	76	0.24
A405	มะพร้าว	2,852	8.90
A405/A419	มะพร้าว/มังคุด	1,567	4.89
A405/A420	มะพร้าว/กลางสาด ลองกอง	71	0.22
A405/A421	มะพร้าว/ระกำ สลัด	4	0.01
A411	กล้วย	3	0.01
A419	มังคุด	849	2.65
A419/A420	มังคุด/กลางสาด ลองกอง	153	0.48

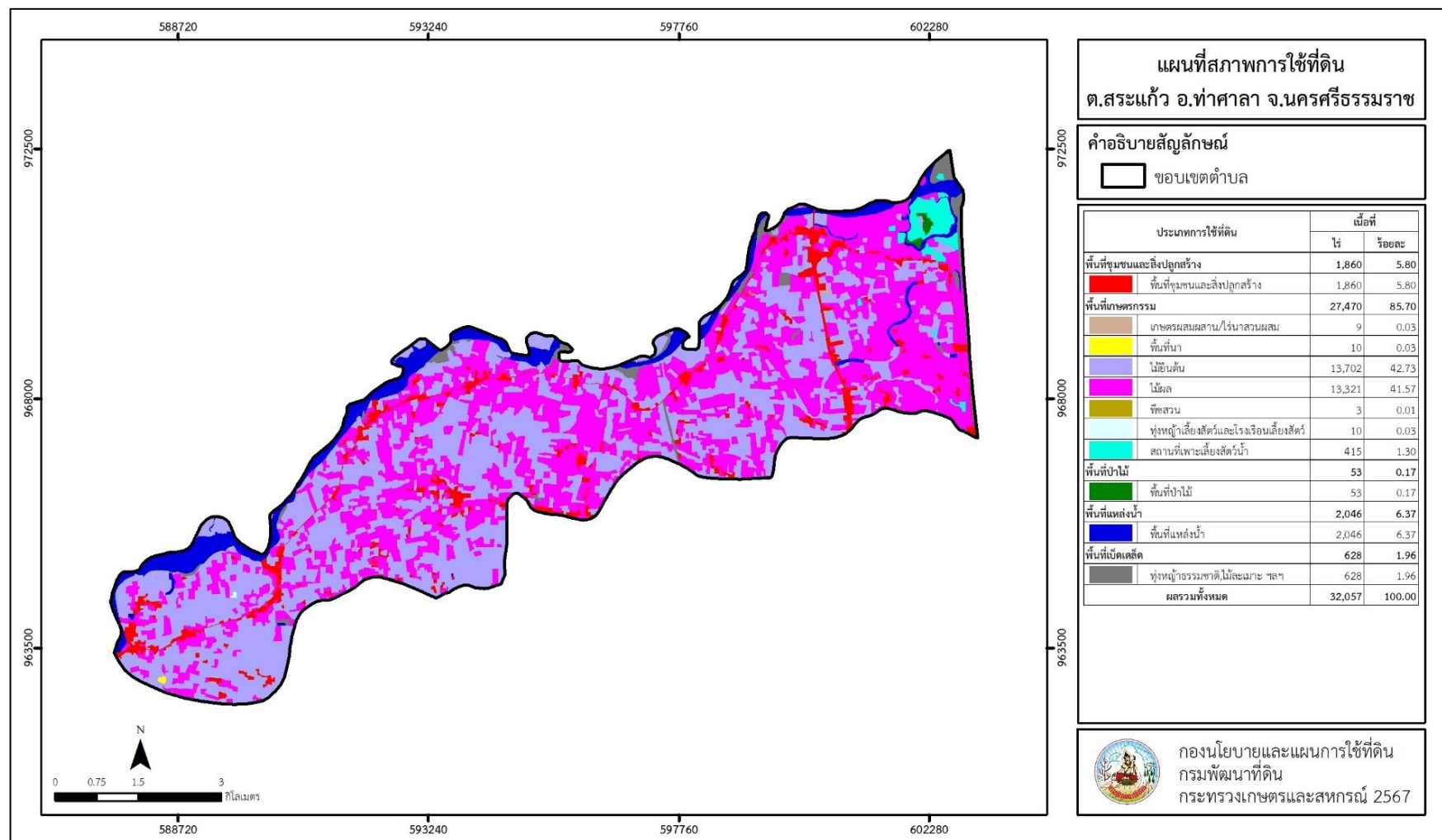
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A420	กลางสาด ลองกอง	15	0.05
A502	พืชผัก	3	0.01
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	6	0.02
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	4	0.01
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	240	0.75
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	175	0.55
F	พื้นที่ป่าไม้	53	0.17
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	53	0.17
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	628	1.96
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	107	0.33
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	396	1.24
M601	หาดทราย	125	0.39
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	2,046	6.37
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	1,979	6.17
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	17	0.05
W103	ทะเล	26	0.08
W202	บ่อน้ำในไร่นา	24	0.07
ผลรวมทั้งหมด		32,057	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอบ้านคา จังหวัดนครราชสีมา

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอบ้านคา จังหวัดนครราชสีมา

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลสระแก้ว มีประชากรรวม 8,912 คน แยกเป็นชาย 4,346 คน เป็นหญิง 4,566 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 173.75 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,361 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,478 ครัวเรือน หรือร้อยละ 43.98 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,883 ครัวเรือน หรือร้อยละ 56.02 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ตารางที่ 2-4 และรูปที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสระแก้ว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลสระแก้ว	3,361	4,346	4,566	8,912
หมู่ที่ 1 บ้านชุมโลง	390	511	518	1,029
หมู่ที่ 2 บ้านน้ำตก	311	436	472	908
หมู่ที่ 3 บ้านระะ	412	538	554	1,092
หมู่ที่ 4 บ้านโคกตะเคียน	151	109	118	227
หมู่ที่ 5 บ้านสระแก้ว	541	533	637	1,170
หมู่ที่ 6 บ้านนาขุน	284	364	381	745
หมู่ที่ 7 บ้านศาลาสามหลัง	503	721	730	1,451
หมู่ที่ 8 บ้านอินทนิล	143	219	219	438
หมู่ที่ 9 บ้านหัวคู	327	474	471	945
หมู่ที่ 10 บ้านกาพระ	124	162	168	330
หมู่ที่ 11 บ้านในญาติ	175	279	298	577

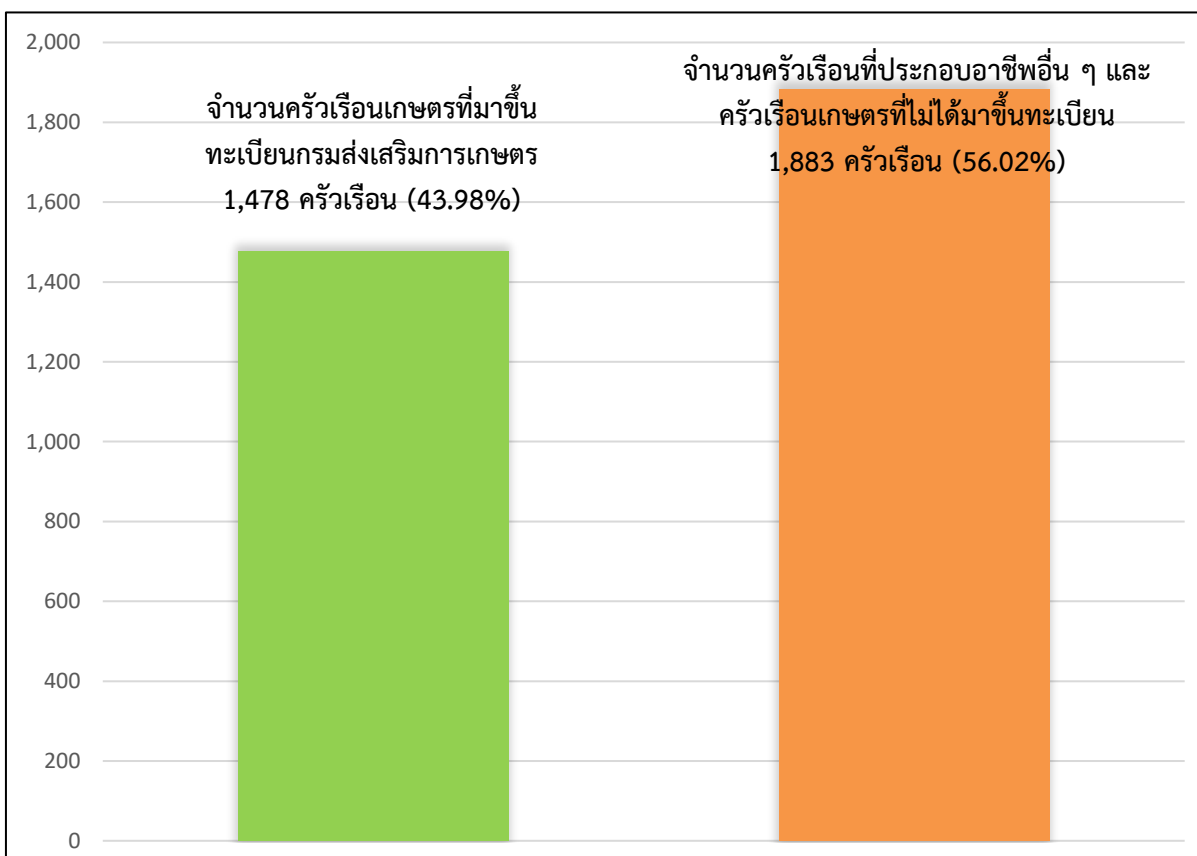
ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลสระแก้ว อำเภอนาทม
จังหวัดนครราชสีมา ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,361	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,478	43.98
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียน ฯ	1,883	56.02

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลสระแก้ว อำเภอนาทม จังหวัดนครราชสีมา ปี 2566

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่รวมทั้งหมด 35,317 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,363 ครัวเรือน มีพื้นที่รวมทั้งหมด 32,057 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,361 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 9.54 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 27,470 ไร่ หรือร้อยละ 85.70 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 18.59 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,478 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา ทุเรียน ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลผสม ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 235,499 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 83,610 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 122,167 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 43,373 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 113,333 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 40,237 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลสระแก้ว	179,123	32,626	11,728	12,021	235,499	83,610	122,167	43,373
หมู่ที่ 1 บ้านชุมโลง	191,438	33,740	3,174	2,169	230,521	91,789	23,058	9,181
หมู่ที่ 2 บ้านน้ำตก	140,128	27,220	19,680	16,943	203,971	64,150	172,628	54,292
หมู่ที่ 3 บ้านเราะ	255,675	27,983	3,027	9,566	296,251	102,020	79,229	27,284
หมู่ที่ 4 บ้านโคกตะเคียน	161,244	13,711	24,178	1,689	200,822	79,973	166,311	66,230
หมู่ที่ 5 บ้านสระแก้ว	192,709	50,562	30,063	8,446	281,780	103,272	176,114	64,546
หมู่ที่ 6 บ้านนาขุน	158,442	39,834	238	6,663	205,177	78,348	165,481	63,190
หมู่ที่ 7 บ้านศาลาสามหลัง	130,882	27,037	11,709	15,563	185,190	76,947	51,410	21,361
หมู่ที่ 8 บ้านอินทนิล	159,761	33,906	8,864	22,734	225,266	66,911	161,294	47,909
หมู่ที่ 9 บ้านหัวคู	182,063	24,927	16,952	23,086	247,028	76,996	159,169	49,611
หมู่ที่ 10 บ้านกาพระ	144,372	29,419	11,944	20,517	206,252	70,951	128,679	44,266
หมู่ที่ 11 บ้านในญาติ	258,174	40,438	1,729	2,069	302,409	98,409	191,912	62,451

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- (1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 1,966 ไร่
- (2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 29,826 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลสระแก้ว มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 2,769.0 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลสระแก้ว มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองกลาย คลองกาพระ คลองโครีะ คลองต้นม่วง คลองระะ คลองลด คลองลอย คลองลุ่มไม้ไผ่ และห้วยดอนตรอ

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลสระแก้ว มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 12 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 17 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน AC-pd,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเลวและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 856 ไร่ หรือร้อยละ 2.67 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Blm-lsA ชุดดินบางละมุง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 113 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Bu-siA ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,165 ไร่ หรือร้อยละ 16.11 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Bu-fl-lA ดินสายบุรีที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,147 ไร่ หรือร้อยละ 3.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ko-sclA ชุดดินโคกเคียน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 246 ไร่ หรือร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ptl-sicIA ชุดดินพัทลุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 188 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Sng-sIA ชุดดินสงขลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 762 ไร่ หรือร้อยละ 2.38 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 10 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Hh-lsA ชุดดินหัวหิน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 875 ไร่ หรือร้อยละ 2.73 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Lam-siA ชุดดินลำแก่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,303 ไร่ หรือร้อยละ 13.42 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Lam-fl-sIA ดินลำแก่นที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,083 ไร่ หรือร้อยละ 15.86 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ll-pic-sicIA ดินลำภูราที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,807 ไร่ หรือร้อยละ 5.64 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ll-pic-clA ดินลำภูราที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 424 ไร่ หรือร้อยละ 1.32 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ro-siA ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,907 ไร่ หรือร้อยละ 5.95 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Ro-Lam-siA หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินรือเสาะ และชุดดินลำแก่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,439 ไร่ หรือร้อยละ 16.96 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Tkn-slA ชุดดินตาขุน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 523 ไร่ หรือร้อยละ 1.63 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Tkn-lsA ชุดดินตาขุน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 524 ไร่ หรือร้อยละ 1.64 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Tkn-Lam-silA หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินตาขุน และชุดดินลำแก่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนแฉะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,851 ไร่ หรือร้อยละ 5.78 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 844 ไร่ หรือร้อยละ 2.63 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 988 ไร่ หรือร้อยละ 3.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินบางละมุง (Blm) และชุดดินหัวหิน (Hh)

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตร พื้นที่ส่วนใหญ่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การระบายน้ำและถ่ายเทอากาศค่อนข้างมากถึงดี ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน ปฏิกิริยาดินส่วนใหญ่เป็นกรดรุนแรงมากถึงกรดปานกลาง (pH 4.5-6.0)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-pd,col-slA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	856	2.67
Blm-lsA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.0-6.0	<2	-	113	0.35
Bu-fl-lA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,147	3.58
Bu-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	5,165	16.11
Hh-lsA	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	<10	>75	6.0-8.0	6.0-8.0	<2	-	875	2.73
Ko-sclA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	246	0.77
Lam-fl-slA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	5.0-5.5	<2	-	5,083	15.86
Lam-silA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	5.0-5.5	<2	-	4,303	13.42
Ll-pic-clA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	424	1.32
Ll-pic-siclA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,807	5.64
Ptl-siclA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	188	0.58
Ro-Lam-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	5,439	16.96
Ro-silA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	1,907	5.95
Sng-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	762	2.38
Tkn-Lam-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,791	5.59

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

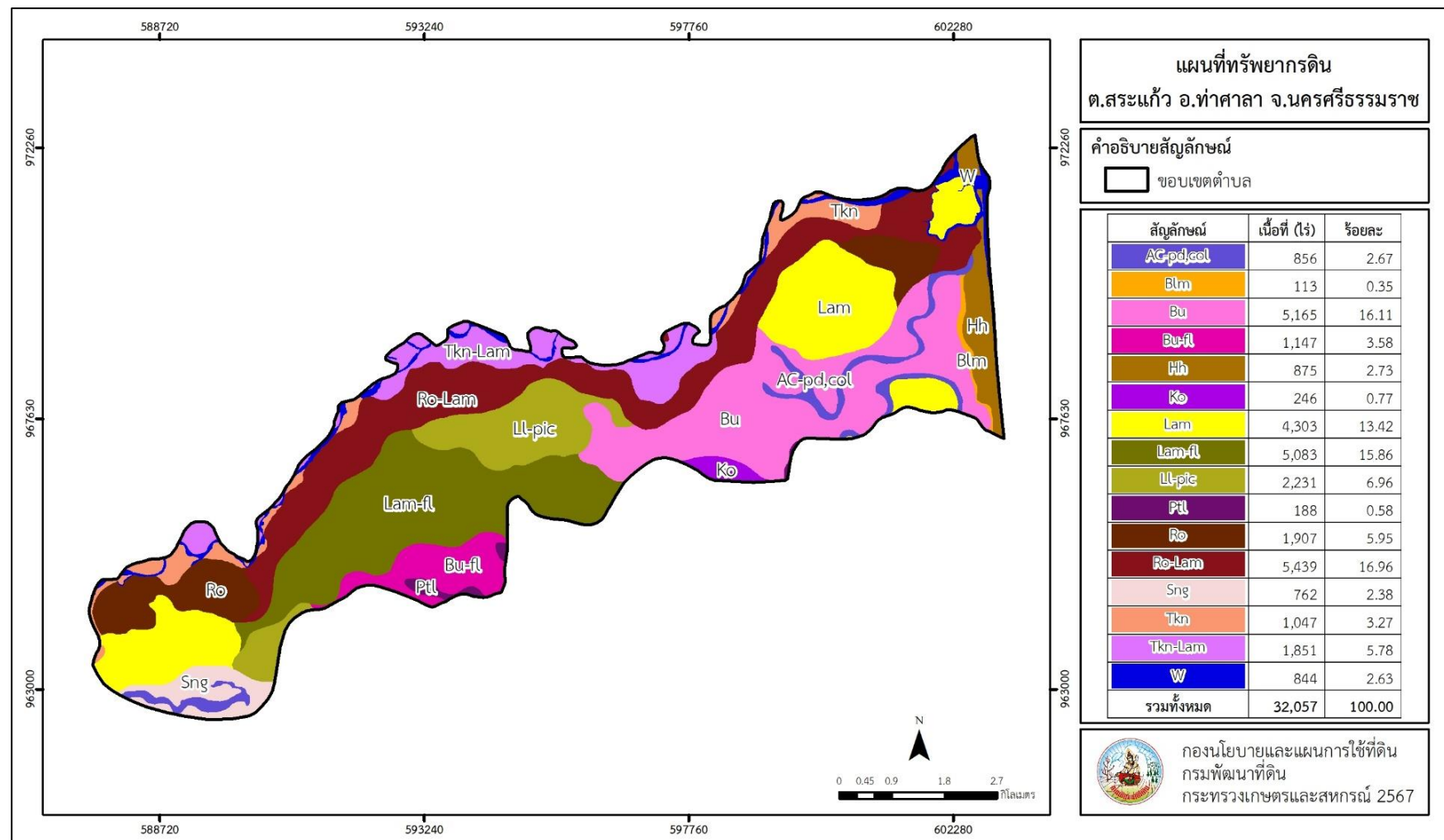
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Tkn-Lam-silA*	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	60	0.19
Tkn-lsA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	368	1.15
Tkn-lsA*	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	156	0.49
Tkn-slA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	523	1.63
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	844	2.63
รวมทั้งหมด											32,057	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครราชสีมา

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครราชสีมา

3.3.4 การชะล้างพังทลายของดิน

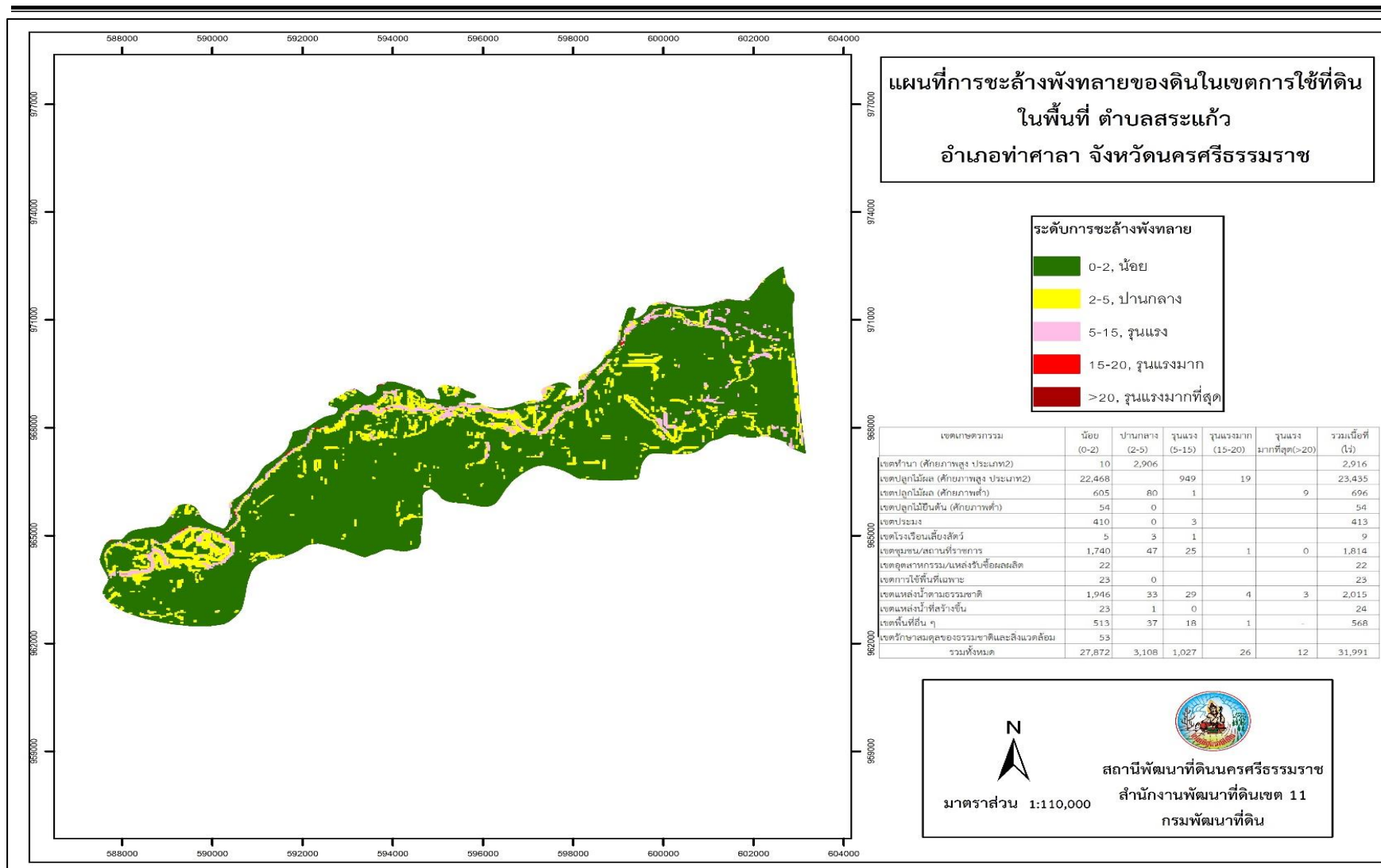
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ส่วนใหญ่ เนื้อที่ 27,872 ไร่ หรือร้อยละ 87.12 ของพื้นที่ทั้งหมด มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับน้อย คือ มีอัตรา 0-2 ตัน/ไร่/ปี มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีอัตรา 2-5 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 3,108 ไร่ หรือร้อยละ 9.71 ของพื้นที่ทั้งหมด มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรง คือ มีอัตรา 5-15 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 1,027 ไร่ หรือร้อยละ 3.21 ของพื้นที่ทั้งหมด มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรงมาก คือ มีอัตรา 15-20 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ทั้งหมด และมีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรงมากที่สุด คือ มีอัตรามากกว่า 20 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 12 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	27,872	87.12
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	3,108	9.71
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	1,027	3.21
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	26	0.08
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	12	0.04
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	31,991	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอบ้านคา จังหวัดนครราชสีมา

รูปที่ 3-2 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอบ้านคา จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

1. พื้นที่ (Area)
2. หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
3. ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

1. สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
2. ความต้องการของชุมชน
3. โครงการที่จะแก้ไขปัญหที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
4. พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

1. ปัญหาทรัพยากรดิน
2. ปัญหาการประกอบอาชีพ
3. ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
4. แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่าง ๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และชะล้างพังทลายของดิน
- 2) แหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ

4.2.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกรของตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการ 2 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาของดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และชะล้างพังทลายของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการแหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ

- การแก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

ดินขาดความอุดมสมบูรณ์นั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงดิน และปรับปรุงบำรุงดิน การป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว จำเป็นต้องมีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้วยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะต่าง ๆ การปลูกหญ้าแฝก รวมทั้งการปลูกพืชคลุมดิน

- การแก้ไขปัญหาลำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ดำเนินการในพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่จะแก้ไขปัญหาลำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ คือ การจัดทำทางระบายน้ำ ฝายชะลอน้ำ และแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 1.2 แหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ
- 1.3 การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1 การปรับปรุงดินและการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2 การขุดลอกคูคลอง
- 2.3 ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1 ความเสื่อมโทรมของดิน
- 3.2 แหล่งน้ำต้นเขิน
- 3.3 ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1 แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอนลำน้ำ
- 4.2 ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ
- 4.3 รายได้น้อย
- 4.4 มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

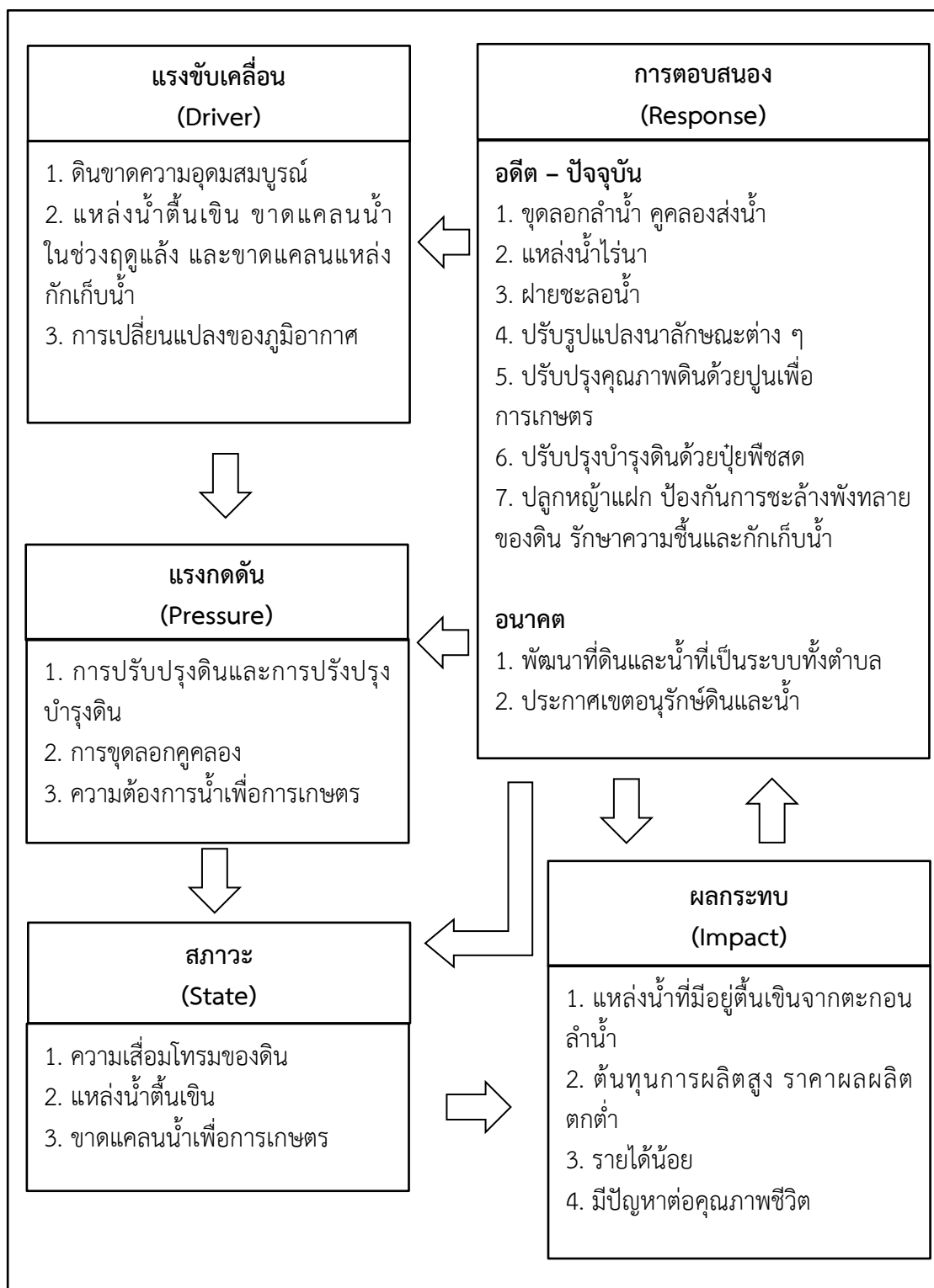
5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต-ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต - ปัจจุบัน

1. ขุดลอกลำน้ำ คูคลองส่งน้ำ
2. แหล่งน้ำไร่นา
3. ฝายชะลอน้ำ
4. ปรับปรุงแปลงนาลักษณะต่าง ๆ
5. ปรับปรุงคุณภาพดินด้วยปุ๋ยเพื่อการเกษตร
6. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
7. ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

อนาคต

1. พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
2. ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ระบบการปลูกพืชในพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา
- 2) ปลูกไม้ผล และไม้ผลผสม ได้แก่ เงาะ มังคุด ทุเรียน ลำไย ลองกอง มะพร้าว และกล้วย

ชนิดพืช \ เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ไม้ยืนต้น	ปาล์มน้ำมัน ยางพารา											
2. ไม้ผล	ทุเรียน เงาะ มังคุด ลำไย ลองกอง และมะพร้าว											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ของตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาวะการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ มะพร้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน มังคุด โกโก้ พืชผัก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอนาทม จังหวัดนครราชสีมา

หน่วยที่ดิน	มะพร้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	ทุเรียน	มังคุด	โกโก้	พืชผัก
AC-pd,col-sIA	N	N	S3o	N	N	N	N
Blm-lsA	N	N	S3o	N	N	N	N
Bu-fl-lA	S3o	S3o	S2on	S3o	S3o	N	N
Bu-silA	S3o	S3o	S2ons	S3o	S3o	N	N
Hh-lsA	S2n	S2n	S3o	S2ns	S2ns	N	N
Ko-sclA	N	N	S3o	N	N	N	N
Lam-fl-sIA	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2n
Lam-silA	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2n
Ll-pic-clA	S2n	S2n	S2	S2s	S2s	S2	S2n
Ll-pic-sicIA	S2n	S2n	S2	S2s	S2s	S2	S2n
Ptl-sicIA	N	N	S3o	N	N	N	N
Ro-Lam-silA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ro-silA	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2n
Sng-sIA	S3o	S3o	S2on	S3o	S3o	N	N
Tkn-Lam-silA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tkn-Lam-silA*	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2n
Tkn-lsA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tkn-lsA*	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2n
Tkn-sIA	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2n

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดิน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพ การใช้เครื่องจักร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

z = สารพิษ

x = การมีเกลือมากเกินไป

m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับโดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลหนองบัว ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ.2563 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ.2563 ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่าง ๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รายละเอียดดังตารางที่ 6-1

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสระแก้ว อำเภอนาทม จังหวัดนครราชสีมา

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตเกษตรกรรม	27,529	85.87
2.1 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)	10	0.03
2.2 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	26,351	82.20
2.3 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	691	2.16
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	54	0.17
2.5 เขตประมง	413	1.29
2.6 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	9	0.03
2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,859	5.80
2.1 เขตชุมชนและสถานที่ราชการ	1,814	5.66
2.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	22	0.07
2.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	23	0.07
3. เขตแหล่งน้ำ	2,046	6.38
3.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	2,022	6.31
3.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	24	0.08
4. เขตพื้นที่อื่นๆ	570	1.78
5. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	53	0.17
รวม	32,057	100.00

6.2.1 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 27,529 ไร่ หรือร้อยละ 85.87 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

1. เขตปลูกไม้ผล มีเนื้อที่ 27,042 ไร่ หรือร้อยละ 84.36 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน
- เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2. เขตปลูกไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 54 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับรูปแบบนาลักษณะต่าง ๆ ทางลำเลียงในไร่นา
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ฝายชะลอน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ
- 2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

3. เขตทำนา มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยใช้ปุ๋ยพืชสด

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ฝายชะลอน้ำ

4. เขตประมง มีเนื้อที่ 413. ไร่ หรือร้อยละ 1.29 ของเนื้อที่ตำบล

5. เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,859 ไร่ หรือร้อยละ 5.80 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย เขตชุมชน สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 2,046 ไร่ หรือร้อยละ 6.38 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

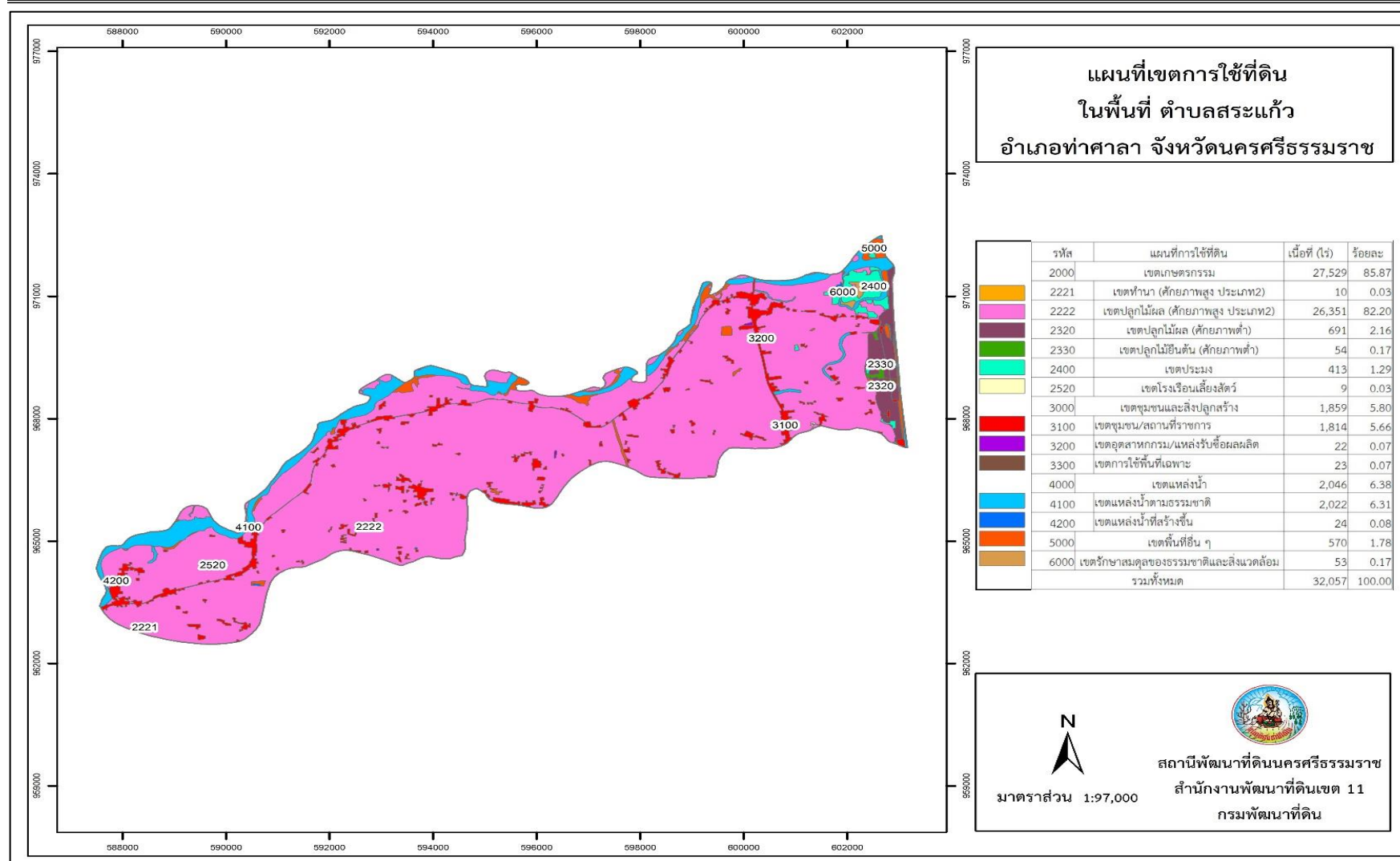
รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.2.5 เขตพื้นที่อื่นๆ มีเนื้อที่ 570 ไร่ หรือร้อยละ 1.78 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 6-1 การใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังจากการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ และงบประมาณที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้วไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 4) การบริหารจัดการน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1. เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1 การปรับปรุงบำรุงดิน

- 1.1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 1.1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.1.3 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)
- 1.1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน
- 1.1.5 จัดหาเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด
- 1.1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

1.2 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- 1.2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 1.2.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน

1.3 การบริหารจัดการน้ำ

1.3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1.3.2 การจัดทำทางระบายน้ำ

1.3.3 การจัดทำฝายชะลอน้ำ

7.4 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

7.4.1 เขตเกษตรกรรม

1. เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) การอบรมให้ความรู้การทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(2) การบริหารจัดการศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(3) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(4) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (กรมส่งเสริมสหกรณ์/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)

7.4.2 เขตแหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1) สนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อทำการเกษตร (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 27,042 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	1,000
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 54 ไร่	จำนวน 100 ราย	
1.3 เขตทำนา เนื้อที่ 10 ไร่	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด เนื้อที่ 20 ไร่	300
	1.3 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์) จำนวน 10 ตัน	17,000
	1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เนื้อที่ 100 ไร่	1,500

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	1.5 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชสด	16,500
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	2,500
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	1. การอบรมให้ความรู้การทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 27,042 ไร่	2. การบริหารจัดการศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 54 ไร่	3. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
1.3 เขตทำนา เนื้อที่ 10 ไร่	4. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (กรมส่งเสริมสหกรณ์/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)
2. เขตแหล่งน้ำ	1. สนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อทำการเกษตร (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 7-3 แผนการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย						งบประมาณ (บาท)						หน่วยจ รับผิดชอบ	
			นับ	ปี 2568	ปี 2569	ปี 2570	ปี 2571	ปี 2572	รวม	ปี 2568	ปี 2569	ปี 2570	ปี 2571	ปี 2572		รวม
1. เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน															พด.
1.1 เขตปลูกไม้ผล	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500		
เนื้อที่ 27,042 ไร่	สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร															
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	20	100	300	300	300	300	300	1,500		
เนื้อที่ 54 ไร่	1.3 จัดหาปูนเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	ตัน	10	10	10	10	10	600	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000		
1.3 เขตทำนา	1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500		
เนื้อที่ 10 ไร่	เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน															
	1.5 จัดหาเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด	กก.	500	500	500	500	500	2,500	16,500	16,500	16,500	16,500	16,500	82,500		
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	12,500		
	ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร															
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน															พด.
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดิน	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000		
	และน้ำ															

หมายเหตุ งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)** รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>. 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด** **รายอำเภอและ รายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567)**. แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา. 2563. แหล่งที่มา: <http://climate.tmd.go.th/site/index>
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว. 2566. แหล่งที่มา: <https://tbsakaeo.go.th/activity/index.php>

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์